Обґрунтування
про схвалення проєкту рішення НКРЕКП, що має ознаки регуляторного акта, – постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку»

Відповідно до частини другої статті 2 Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) основні умови діяльності учасників ринку електричної енергії та взаємовідносин між ними визначаються нормативно-правовими актами, що регулюють впровадження Закону, зокрема правилами ринку.

Так, відповідно до частини першої статті 1 Закону, ринок електричної енергії це система відносин, що виникають між учасниками ринку під час здійснення купівлі-продажу електричної енергії та/або допоміжних послуг, передачі та розподілу, постачання електричної енергії споживачам.

Частиною третьою статті 3 Закону визначено, що обов'язковою умовою участі в ринку електричної енергії (крім споживачів, які купують електроенергію за договором постачання електричної енергії споживачу) є укладення договору про врегулювання небалансів з оператором системи передачі (далі – ОСП).

Разом з цим, відповідно до положень статті 70 Закону, усі учасники ринку, крім споживачів, які купують електроенергію за договором постачання електричної енергії споживачу, несуть відповідальність за свої небаланси електричної енергії. З метою врегулювання небалансів з ОСП учасник ринку має стати стороною, відповідальною за баланс (далі – СВБ), або передати свою відповідальність іншій СВБ, шляхом входження до балансуючої групи. ОСП врегульовує небаланси електричної енергії із СВБ, у порядку, визначеному Законом та правилами ринку.

Положеннями абзацу одинадцятого пункту 1.1.2 глави 1.1 розділу I Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 307 (далі – Правила ринку) визначено, що суб'єкт господарювання набуває статусу учасника ринку при укладанні договору про врегулювання небалансів електричної енергії.

Разом з цим, главою 1.5 розділу I Правил ринку визначено порядок створення, реєстрації та припинення функціонування балансуючих груп.

Так, усі учасники ринку, крім споживачів, які купують електричну енергію за договорами про постачання електричної енергії споживачу, несуть відповідальність за свої небаланси електричної енергії, для чого кожен учасник ринку зобов'язаний стати СВБ або передати свою фінансову відповідальність за небаланси іншій СВБ шляхом входження до її балансуючої групи на підставі укладення/приєднання до відповідного договору.

Якщо учасник ринку передає свою фінансову відповідальність за небаланси іншій СВБ шляхом входження до її балансуючої групи, договір про врегулювання небалансів, укладений між ОСП та цим учасником ринку, призупиняє свою дію в частині фінансової відповідальності за небаланси на час дії договору щодо участі в балансуючій групі.

Разом з цим, відповідно до пункту 1.5.14 глави 1.5 розділу I Правил ринку, адміністратор розрахунків (далі – АР) має право в односторонньому порядку

UB
НКРЕКП
№530-22.1.1/26 від 11.03.2026
КЕП: Сідоров І. В. 11.03.2026 17:05
3FAA9288358EC00304000000A322320033BFE200
Сертифікат дійсний з 07.04.2025 до 05.04.2027 10:28

поновити дію договорів про врегулювання небалансів електричної енергії для всіх учасників ринку, які входять до складу балансуючої групи СВБ, що не виконує вимоги цих Правил, про що члени балансуючої групи повинні бути повідомлені за два дні до настання таких змін.

Так, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), отримала лист від Антимонопольного комітету України (далі – АМКУ) від 24.12.2025 № 001-29.1/07-13745е про направлення копії рекомендацій АМКУ щодо здійснення заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (далі – Рекомендація АМКУ).

Рекомендацією АМКУ передбачено необхідність визначення положеннями Правил ринку вичерпного переліку випадків, у разі настання яких ОСП (у ролі АР) буде зобов’язаний в односторонньому порядку поновити дію договорів про врегулювання небалансів електричної енергії між ОСП та учасниками ринку, які входять до балансуючої групи СВБ.

Відповідно до Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та Закону України «Про захист економічної конкуренції» Рекомендація АМКУ є обов’язковою до розгляду органами чи особами, яким вони надані.

При цьому, відповідно до частини другої статті 2 Закону, Правила ринку, кодекс системи передачі та кодекс комерційного обліку розробляються і адмініструються оператором системи передачі та затверджуються Регулятором.

У свою чергу, НЕК «Укренерго» листом від 19 січня 2026 року № 01/3722 було надано пропозиції щодо внесення змін до Правил ринку, у частині визначення вичерпного переліку випадків, у разі настання яких ОСП (у ролі АР) буде зобов’язаний в односторонньому порядку поновити дію договорів про врегулювання небалансів електричної енергії між ОСП та учасниками ринку, які входять до балансуючої групи СВБ, уточнення положень щодо делегування фінансової відповідальності агрегатору, а також удосконалення положень низки типових форм договорів, що є додатками до Правил ринку, шляхом уточнення переліку випадків, у разі настання яких ОСП буде мати право розірвати такі договори в односторонньому порядку.

Крім цього, ТОВ «Українська енергетична біржа» листом від 24.02.2026 № 24/02-436 надано Регулятору пропозиції щодо внесення змін до Правил ринку стосовно удосконалення механізму інтеграції між платформами ОСП та організатора електронних аукціонів у частині отримання інформації щодо зареєстрованих на платформі ОСП обсягів купівлі-продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, укладеними за результатами електронних аукціонів, з метою сприяння своєчасному виконанню організаторами електронних аукціонів заходів щодо забезпечення виконання зобов’язань за двосторонніми договорами, укладеними на відповідних платформах.

Також, до НКРЕКП листом від 17.02.2026 № 41/632 звернувся ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» стосовно надання роз'яснень у частині

розрахунку послуги із забезпечення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел (далі – послуга). У свою чергу, НКРЕКП з метою всебічного опрацювання питання було проведено робочу зустріч із представниками НЕК «УКРЕНЕРГО» та ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» стосовно практичних питань, які виникають під час надання послуги. На зазначеній робочій зустрічі представниками ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ» було запропоновано внести зміни до Правил ринку щодо відміни зобов'язання забезпечення коштів на рахунках ескроу за результатами декадних звітів СВБ, оскільки джерело для оплати вартості негативного небалансу з'являється у ДП «ГАРАНТОВАНИЙ ПОКУПЕЦЬ», зокрема за результатами нарахування частки вартості врегулювання небалансу електричної енергії балансуючої групи гарантованого покупця, а списання коштів ОСП здійснюється відповідно до місячного звіту СВБ.

За результатами опрацювання Рекомендації АМКУ та наданих учасниками ринку пропозицій, Департаментом енергоринку розроблено проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку», яким передбачається:

визначення вичерпного переліку випадків, у разі настання яких ОСП (у ролі АР) зобов'язаний в односторонньому порядку поновити дію договорів про врегулювання небалансів електричної енергії між ОСП та учасниками ринку, які входять до балансуючої групи СВБ;

удосконалення положень низки типових форм договорів, що є додатками до Правил ринку;

уточнення положень щодо делегування фінансової відповідальності за небаланси агрегатору;

запровадження механізму обміну інформацією між платформами ОСП та організатора електронних аукціонів у частині обсягів реєстрації двосторонніх договорів, укладених на платформі відповідних організаторів;

інші редакційні уточнення та зміни.

Ураховуючи зазначене, Департамент енергоринку пропонує:

1. Схвалити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку», що має ознаки регуляторного акта.

2. Оприлюднити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку», що має ознаки регуляторного акта, разом із матеріалами, що обґрунтовують необхідність прийняття такого рішення, та аналізом його впливу на офіційному вебсайті НКРЕКП (http://nerc.gov.ua) з метою одержання зауважень і пропозицій.

Директор
Департаменту енергоринку **Ілля СІДОРОВ**

ПРОЄКТ

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ (НКРЕКП)

ПОСТАНОВА

_____ Київ № _____

Про затвердження Змін до
Правил ринку

Відповідно до законів України «Про ринок електричної енергії», «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до Правил ринку, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 року № 307, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП Юрій ВЛАСЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
_____ № _____

Зміни до Правил ринку

1. У розділі I:

1) у главі 1.3:

абзац другий пункту 1.3.2 викласти в такій редакції:

«Укласти договір про врегулювання небалансів електричної енергії можуть лише суб'єкти господарювання, які зареєстровані як учасники оптового енергетичного ринку, за виключенням суб'єктів господарювання, які відповідно до Порядку реєстрації учасників оптового енергетичного ринку, затвердженого постановою НКРЕКП від 04 жовтня 2023 року № 1812 (далі – Порядок реєстрації), реєструються як учасники оптового енергетичного ринку в добровільному порядку.»;

підпункт 9 пункту 1.3.6 доповнити знаками та словами «(за наявності)»;

2) пункт 1.5.14 глави 1.5 викласти в такій редакції:

«1.5.14. У випадку розірвання договору про врегулювання небалансів, укладеного між ОСП та учасником ринку, ОСП (у ролі АР) з 00 годин 00 хвилин дня розірвання такого договору виключає такого учасника ринку зі складу балансуючої групи. Якщо учасник ринку, договір про врегулювання небалансів якого розірвано, є СВБ балансуючої групи, АР з 00 годин 00 хвилин дня розірвання такого договору поновлює дію договорів про врегулювання небалансів електричної енергії для всіх учасників ринку, які входять до складу балансуючої групи цього учасника ринку.

Якщо СВБ набула статусу «Дефолтний», ОСП (у ролі АР) з 00 годин 00 хвилин дня набуття такою СВБ статусу «Дефолтний», в односторонньому порядку зобов'язаний поновити дію договорів про врегулювання небалансів електричної енергії для всіх учасників ринку, які входять до складу балансуючої групи такої СВБ.

ОСП (у ролі АР) в односторонньому порядку зобов'язаний поновити дію договору про врегулювання небалансів електричної енергії учасника ринку, який передав свою фінансову відповідальність за небаланси іншій СВБ шляхом входження до її балансуючої групи та щодо якого правоохоронними органами надано ОСП відомості про накладення арешту на кошти на рахунку учасника ринку (що підтверджується копією ухвали про арешт майна), починаючи з 00 годин 00 хвилин третього торгового дня d, після дня отримання ОСП інформації про накладення арешту на кошти на рахунку учасника ринку.

У випадку розірвання ОСП договору про врегулювання небалансів з учасником ринку з підстав, визначних цим пунктом, АР зобов’язаний повідомити СВБ та учасника ринку, що входить до його балансуючої групи, не пізніше дати настання такої події.

У випадку розірвання договору про врегулювання небалансів, укладеного з ОСП, або набуття статусу «Дефолтний» учасником ринку, який є агрегатором, ОСП (у ролі АР) в односторонньому порядку виключає електроустановки учасників агрегованої групи зі складу одиниць агрегації такого агрегатора, про що агрегатор та учасники ринку, електроустановки, яких входять до його одиниць агрегації, мають бути проінформовані не пізніше дати настання такої події. Таке виключення відбувається починаючи з 00 годин 00 хвилин дня настання такої події.

У випадку розірвання договору про врегулювання небалансів учасником ринку, електроустановки якого входять до одиниці агрегації агрегатора, ОСП (у ролі АР) в односторонньому порядку виключає електроустановки цього учасника ринку зі складу одиниць агрегації агрегатора, про що агрегатор і такий учасник ринку мають бути проінформовані не пізніше дати настання такої події. Таке виключення відбувається починаючи з 00 годин 00 хвилин дня настання такої події.»;

3) пункт 1.11.1 глави 1.11 доповнити новим підпунктом такого змісту:

«17) інтерфейс і зв'язок з програмним забезпеченням, яким управляє організатор електронного аукціону з продажу електричної енергії за ДД.»;

4) підпункт 3 пункту 1.16.1 глави 1.16 доповнити новим абзацом такого змісту:

«організатора електронного аукціону з продажу електричної енергії за ДД виключно в обсязі інформації щодо ДД, укладених за результатами електронних аукціонів, організованих таким організатором аукціону (після письмового підтвердження дотримання конфіденційності).».

2. У главі 2.2 розділу II:

1) пункт 2.2.3 доповнити новим підпунктом такого змісту:

«6) ідентифікаційний номер ДД.»;

2) доповнити новим пунктом такого змісту:

«2.2.12. ОСП за запитом організатора електронного аукціону з продажу електричної енергії за ДД, не пізніше ніж через годину після часу закриття воріт для реєстрації ДД надає інформацію про обсяги купівлі-продажу електричної енергії за ДД, укладеними за результатами електронних аукціонів, організованих таким організатором аукціонів, що були зареєстровані на електронній платформі ОСП.».

3. В абзаці чотирнадцятому пункту 5.13.2 глави 5.13 розділу V абревіатуру «ОСР» замінити словами «відповідним оператором системи», а після слова та абревіатури «до ОСП» доповнити знаками, словами та абревіатурою «(у ролі АР)».

4. В абзаці одинадцятому пункту 6.1.11 глави 6.1 розділу VI після слова «рівень» доповнити словом «врахування», а цифри та знак «0,8» замінити цифрами та знаком «0,5».

5. У главі 7.3 розділу VII:

1) у пункті 7.3.1:

абзац перший після слова та абревіатури «звіт СВБ» доповнити знаками та словами «, крім гарантованого покупця,»;

в абзаці другому абревіатуру та слово «СВБ зобов'язана» замінити абревіатурою, знаками та словами «СВБ, крім гарантованого покупця, зобов'язана»;

2) у пункті 7.3.3:

абзац перший після слова та абревіатури «звіт СВБ» доповнити знаками та словами «, крім гарантованого покупця,»;

в абзаці шостому абревіатуру та слово «СВБ зобов'язана» замінити абревіатурою, знаками та словами «СВБ, крім гарантованого покупця, зобов'язана».

6. У додатку 1:

1) пункт 3.3 глави 3 доповнити двома новими підпунктами такого змісту:

«9) поновлювати дію цього Договору у частині відповідальності за небаланси електричної енергії у разі делегування відповідальності за небаланси іншій СВБ з 00:00 дня набуття такою СВБ статусу «Дефолтний» або розірвання договору про врегулювання небалансів електричної енергії з такою СВБ;

10) у разі делегування відповідальності за небаланси шляхом включення електроустановок до складу одиниці агрегації агрегованої групи, поновлювати дію цього Договору у частині відповідальності за небаланси шляхом виключення електроустановок зі складу одиниці агрегації агрегованої групи (СВБ) з 00:00 дня набуття таким агрегатором (СВБ) статусу «Дефолтний» або розірвання договору про врегулювання небалансів з таким агрегатором (СВБ).»;

2) підпункт 3 пункту 9.4 глави 9 доповнити знаками та словами «, за виключенням суб'єктів господарювання, які відповідно до Порядку реєстрації реєструються як учасники оптового енергетичного ринку в добровільному порядку».

7. Абзац чотирнадцятий додатка 2 після слова «ринку» доповнити знаками та словами «(за наявності)».

8. Пункт 12.4 глави 12 додатка 3 доповнити новим підпунктом такого змісту:

«3) припинено державну реєстрацію суб'єкта господарювання, що є Стороною цього Договору .

ОСП не направляє повідомлення про розірвання договору у випадках припинення юридичної особи, що є Стороною цього Договору, у результаті її ліквідації. У такому разі датою розірвання договору вважається дата внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань про припинення юридичної особи, за умови внесення запису до такого реєстру раніше настання випадків, передбачених підпунктами 1 та 2 цього пункту.».

9. Пункт 12.4 глави 12 додатка 4 доповнити новим підпунктом такого змісту:

«3) припинено державну реєстрацію суб'єкта господарювання, що є Стороною цього Договору.

ОСП не направляє повідомлення про розірвання договору у випадках припинення юридичної особи, що є Стороною цього Договору, в результаті її ліквідації. У такому разі датою розірвання договору вважається дата внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про припинення юридичної особи, за умови внесення запису до такого реєстру раніше настання випадків, передбачених підпунктами 1 та 2 цього пункту.».

10. Пункт 12.4 глави 12 додатка 5 доповнити новим підпунктом такого змісту:

«3) припинено державну реєстрацію суб'єкта господарювання, що є Стороною цього Договору.

ОСП не направляє повідомлення про розірвання договору у випадках припинення юридичної особи, що є Стороною цього Договору, в результаті її ліквідації. У такому разі датою розірвання договору вважається дата внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань про припинення юридичної особи, за умови внесення запису до такого реєстру раніше настання випадків, передбачених підпунктами 1 та 2 цього пункту.».

11. Пункт 9.4 глави 9 додатка 7 викласти в такій редакції:

«9.4. Розірвання цього Договору в односторонньому порядку відбувається шляхом направлення повідомлення, якщо одна зі Сторін втрачає статус учасника ринку електричної енергії (з дати втрати статусу учасника ринку електричної енергії), або у разі припинення державної реєстрації суб'єкта господарювання, що є Стороною цього Договору. В іншому випадку цей Договір припиняється з дати набрання законної сили рішенням суду про розірвання цього Договору.

ОСП не направляє повідомлення про розірвання договору у випадках припинення юридичної особи, що є Стороною цього Договору, в результаті її ліквідації. У такому разі датою розірвання договору вважається дата внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань про припинення юридичної особи.».

_____